

220627

567

ÇAĞAPTAY, Suna. Frontierscape: reconsidering
Bithynian structures and their builders on the
Byzantine-Ottoman cusp. *Muqarnas: an Annual on the
Visual Cultures of the Islamic World*, 28 (2011)
pp.157-193. (The transformation of the Bithynian
region beginning in 1326 ... and lasting until 1402.)

arguldu
Bartın
Kastamonu
Dursun
Sakarya
Bilecik
560

Uluslararası Cumhuriyet'ten Günümüze Şehir ve Şehircilik

02-04 Kasım 2012 - ÇORUM

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

24 Ocak 2015

Editör

Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ

Salih KARSLIOĞLU

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	228116
Tas. No:	711 DW.C.

Ankara 2014

Vedia Derda GÜNDÜZ, Ezgi TUNCER GÜRKAŞ
KENTİN SAHNELERİ: YOLLAR
Mardin'de 'Yol' Üzerinden Bir Kent Okuması 171

Mardin
130364

Emin Selçuk TAŞAR
SEDAK HAKKI ELDEM ÜZERİNDEN CUMHURİYET'İN ERKEN DÖNEM
MİMARLIK DENEMELERİ VE İDEOLOJİK MEKAN KURGUSU ÜZERİNE .. 183

Eldem S. Haul
050713

Fatih Çağrı AKÇAY, Arzu ÖZEN YAVUZ
CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE KENT-KONUT İLİŞKİSİ:
İSTANBUL ÖRNEĞİ 191

İstanbul
031836

Ahmet MUTLU
KIRDAN KENTE GÖÇ: GEÇMİŞ DÖNEME AİT VARSAYIMLARI
YENİDEN DÜŞÜNMEK 203

Ali Fatih UYSAL, Sinan LEVEND, Handan AKYİĞİT, Ahmet SUSAM
TARİHTEN GELEN KİMLİK, MODERNİTE İLE GELEN KİMLİK:
AKŞEHİR ÖRNEĞİ 215

Akşehir
011265

M. Fatih ALPDOĞAN, İ. Bâkır KANLI
OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE ŞEHİRSEL-MİMARİ KİMLİK ANLAYIŞI VE
FİZİKSEL MEKÂNA YANSIMALARI: ÜSKÜDAR ÖRNEĞİ 235

Üsküdar
200304

Tunay KARAKÖK
BİR CUMHURİYET KENTİ'NİN İNŞASI (KARABÜK VE KARDEMİR) 261

Karabük
111807

Selçuk SEÇKİN
ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE
YALOVA'DA UYGULANAN MODEL YAPI TİPLERİ 275

Yalova
220422

Neslihan KARATAŞ
CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE MODERNİST BAĞLAMDA HAZIRLANAN
KENT PLANLARININ KENTİN SOSYO-EKONOMİK VE
MEKÂNSAL OLUŞUMUNA ETKİLERİ (İZMİR ÖRNEĞİ) 293

İzmir
022110

Hasan Hüseyin DOĞAN
SEÇİLMİŞ SOSYO-EKONOMİK GÖSTERGELERE GÖRE
ÇORUM KENTİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 309

Çorum
030311

Ömer İskender TULUK
BİR ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ TARIMSAL ENDÜSTRİ
YERLEŞKESİ: ÇORUM MEBUS İSMET EKER ÇİFTLİĞİ 347

Emel KARAKAYA
ORTA ANADOLU'DA BİR TARIM ODAĞI KURMAK:
1940 YILI ÇORUM VE ÇEVRESİ PLANLAMA DENEYİMİ 355

DEUX REGARDS SUR LES SOURCES THERMALES DE YALOVA AU XVIIe SIÈCLE*

Jean-Louis Bacqué-Grammont
CNRS, Paris

26 Ağustos 2015

Yalova (220427)

L'examen de l'indispensable catalogue des voyageurs que nous a légué Stéphane Yerasimos¹ montre que peu de voyageurs sont passés par Yalova avant le XVIIe siècle et que moins nombreux encore sont ceux qui ont laissé un témoignage permettant de se faire une idée de l'aspect des fameux bains de l'endroit ainsi que la manière dont s'y passaient les cures. C'est dire l'importance des deux textes qu'on va trouver ici, d'autant plus qu'ils émanent de voyageurs que sépare moins une trentaine d'années qu'un arrière-plan culturel fort différent.

Le premier, Julien Bordier, était au service de Jean de Gontaut Biron, baron de Salignac, ambassadeur d'Henri IV auprès de la Porte ottomane de 1604 à 1610. Bordier a laissé une relation des huit premières années qu'il passa en Orient, ouvrage peu connu car il se présente comme un manuscrit de 1.500 pages de grand format.² Un tel volume a découragé jusqu'à présent toute tentative de publication d'ensemble. Pourtant, à l'examen, ce texte révèle un observateur curieux de tout, amateur de voyages qui le menèrent en Crimée³ aussi bien qu'en Anatolie orientale, et d'une constante bonne humeur. « Écuyer des chasses » de Salignac, ses fonctions lui laissaient manifestement beaucoup de temps libre, mais aussi la possibilité de suivre l'ambassadeur, grand chasseur, dans des endroits sur

* La présente étude s'inscrit dans le cadre du programme de travail « Histoire et sciences auxiliaires de l'histoire ottomane », commun à l'Unité Mixte de Recherche 7192 du Centre National de la Recherche Scientifique (Paris) et à l'Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul, et dirigé par l'auteur de ces lignes. Une version turque élargie est en préparation.

¹ *Les voyageurs dans l'Empire Ottoman (XIVe-XVIe siècles). Bibliographie, itinéraires et inventaire des lieux habités* (Ankara : Türk Tarih Kurumu, 1991).

² Bordier, Julien, *Relation d'un voyage en Orient*, Paris, Bibliothèque nationale de France, manuscrit FR 18076. L'extrait que nous présentons ici provient du Livre V, f° 500r sq. [dorénavant : *JB*].

³ En collaboration avec le Prof. Mihail Majer, de l'Université d'État de Moscou, nous préparons l'édition des chapitres relatifs à ce voyage.

MADE YAYIMLANDIKTAN
GELEN DOKÜMAN

220427

YALOVA

-
- 1 NEBAHAT KÜÇÜK, Kurtuluş savaşında Yalova, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2008

Tanrikulu, Murat: "Tosya İlçesinin Ekonomik Coğrafyası", Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Somuncu) XXXV-146 s.

Tosya ilçesi, Batı Karadeniz Bölümü'nün güneyinde yer alır. İdare olarak Kastamonu iline bağlı bir ilçe olan Tosya 1197 km² yüzölümüne sahiptir. İlçe merkezinin deniz seviyesinden olan ortalama yükselti 870 m'dir.

Arazisinin çok büyük kesimini dağların kapladığı Tosya ilçesinde diğer jeomorfolojik birimleri plato alanları, birikinti yelpazeleri, vadiler; akarsular ve bu akarsuların vadi tabanlarındaki düzlükler oluşturur. En önemli akarsuyu ilçe topraklarını doğu-batı doğrultusundaki tektonik bir oluk içinde akan Devrez Çayı oluşturur. Karadeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında geçiş tipi bir iklimin görüldüğü araştırma alanında geniş alanlar ormanlarla kaplıdır.

Tosya ilçesinde 1935'ten 1960'a kadar tedrici olarak artan kır nüfusu özellikle 1970'lerden sonra hızlı bir şekilde azalmaya başlamıştır. Bu azalışta geçiş kaynaklarının kıtlığı ve şehrin çekiciliği başlıca nedenler olmuştur. Kırsal kesim-den büyük şehirlere olan göçlerde özellikle İstanbul başta gelmektedir. Şehir nüfusunda 1990'a kadar nüfus artışı mevcut iken bu tarihten sonra ise nüfus, artmak bir yana azalmıştır. Tosya ilçesinde 52 köy, bir merkez köy ve bir de şehir yerleşmesi mevcuttur. Köylerin büyük kesiminde mahallelerin hakim olduğu dağınık yerleşme tipi görülür.

Tosya ilçesinin ekonomisi tarım ve endüstriye dayanır. En çok yetiştirilen tarım ürünleri çeltik, buğday, arpa, şekerpancarı, çeşitli meyve ve sebzelerdir. Ancak bu ürünler içinde çeltiğin çok ayrı bir yeri vardır. Hayvancılığında önemli olduğu ilçede büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı ve arıcılık yapılır. Linyit ve manganez başlıca yeraltı kaynaklarıdır. İlçete tarıma, metale, toprağa ve cama dayalı endüstri kuruluşları faaliyet göstermektedir. İşletmelerin tamamı küçük ve orta büyüklükteki işletmeler şeklindedir.

İlçenin diğer şehir ve bölgelerle ulaşımı karayolu ile sağlanmaktadır. Çok canlı bir ekonomiye sahip olan Tosya tüm köylerin ve yakın çevrenin pazarı durumundadır ve bulunduğu alanda önemli bir merkezdir.

Tok, Zerrin: "Sinop Yarımadası ve Yakın Çevresinin Turizm Coğrafyası", Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Somuncu) XI, 302 s.

Araştırma alanı, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde yer almaktadır. Topografik yapısı sebebiyle, kara ulaşımı gelişmediğinden tarih boyunca, bölgenin en uzak noktalarından birini oluşturmuş, köşede kaldığı için de pek fazla gelişmemiştir.

Son yıllarda değişen turizm anlayışı, turistleri deniz turizminden alternatif turizm türlerine yöneltmiştir. Deniz turizminin yanında doğa yürüyüşleri yapmak, dağ, çiftlik, yayla, yat ve sağlık turizmi gibi etkinliklere katılmak, yeni turizm anlayışının hedefleri arasındadır.

Yeni turizm anlayışının on yıllarda ülkemizde de yaygınlaşması, turistleri yeni yerler arayışı içine sokmuştur. Böylece, deniz turizminin yaygın olduğu, Ege ve Akdeniz kıyılarına alternatif olarak Karadeniz, turizme kazandırılmıştır.

Ilıman ve nemli iklimi ve buna bağlı olacak zenginleşen bitki örtüsü, jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri ile Karadeniz Bölgesi, alternatif turizm türlerinin hemen hepsinin uygulanabileceği bir alandır. Araştırma alanı da aynı doğal koşullara sahiptir. Alanın, jeolojik yapısı, yeryüzü şekilleri ve iklimin ılımanlığı ile, geleneksel dokusu bozulmamış sosyal ve kültürel yaşantısı alternatif turizm türleri için eşi bulunmaz bir değerdir. Bu özelliğiyle büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Ayrıca turizm, alanın ekonomik gelişimine önemli bir rol oynayacaktır. Çünkü bu alanda tarım ve sanayii oldukça kısıtlıdır. Bu yüzden ülkemizin en çok göz veren yerlerinden biri de araştırma alanıdır.

Araştırma alanında turizmin geliştirilmesi sosyo-ekonomik yapı da büyük bir değişime sebep olacaktır. Göç duracak, kullanılmayan işgücü değerlendirilecek, kapalı ekonomi sona erecek ve ekonomide büyüme yaşanacaktır. Tüm bunların yanında turizmin çevreyi de koruması, ancak planlı bir turizm gelişimi ile mümkündür. Bu yüzden ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte turizm planları hazırlanmalı, bu planların ışığında turizm oluşturulmalıdır. Gerekli planlama ve altyapının oluşturulması ile tanıtımın yapılmasına da olanak sağlayacaktır.

Turizmin gelişimi, yüzyıllardır gelişmemiş olan yörenin sosyal ve ekonomik yaşantısında olumlu değişikliklere sebep olmanın yanında, çevrenin korunması ve tanıtımının yapılması açısından da oldukça önemlidir.

Yılmaz, Aslıhan: "Yalova'da Tarımsal Faaliyetler", Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Prof. Dr. Hamdi Kara) V-162 s.

Araştırma alanı olan Yalova, Marmara Bölgesi Güney Marmara Bölümü'nün küçük ve yeni bir ilidir. Araştırma alanı Armutlu Yarımadası kuzeybatısında kütleli bir yapı üzerindedir.

2. Architecture.

There are less than 40 *yalis* now left along the Bosphorus shores, and some of these have been altered by the use of concrete behind the original woodwork. Formerly, fire was prevented in some *yalis* by having a layer of sand between the ceiling and the floor above. There might also be layers of charcoal with which to absorb the damp. The quays of the houses have always been vulnerable to the fast current of the Straits, and now to the wash from tankers and large freighters. The ideal *yali* was built with as many windows as possible from which to enjoy the view. These windows were made to standard sizes so that they could be replaced quickly after a storm.

By the end of the 17th century there were many kiosks with large gardens, but it is accepted that the first true *yali* was built in 1698 by the Grand Vizier Amûdja-zâde Hüseyn Köprülü Paşa [see HUSAYN PAŞA, AMÛDJA-ZÂDE], and it still stands, projecting dramatically over the water at Kanlıca. The great salon, although in need of restoration, was never surpassed. It is almost independent of the mansion behind. In the centre of the salon is a magnificent fountain under a shallow dome, and three-sided sofa areas form intimate retreats like those of the Bağhdâd Kiosk at Topkapı Sarayı; they have splendid views of the sea and boats and the wooded hills opposite. Faded, but still impressive, the formal paintwork turns this room into a paradisaical garden. Plans of *yalis* vary, but central to the tradition is the landing on the first floor reached by a fine staircase. There are fine rooms at each corner which project over the quays or the gardens. There is concealed access to the harem wing from the central landing, but the harem, like the *hammâm* [q.v.], could also be set quite separately from the *yali* itself. Surviving, or partly surviving examples of various types of *yali* include the remains of the Aptullah Yalı at Emirgân; the Hasıp Paşa Yalı at Beylerbey; the Köçeoğlu Yalı and the Yılanlı Yalı at Bebek; and the former Osterog Yalı at Kandilli.

Turkish love of the open air and picnics required terraced gardens that were filled with ornate fountains (*çeşme, sebîl, selsebil*) and formal pools where trees and flowers rambled and intermixed. If there were guests in the evening, lanterns hung from tree to tree. Judas and magnolia blossom transformed the shores of the Bosphorus in the spring. The Paşa's garden was divided from the harem garden by high walls, a few of which can still be seen. Up the hillside beyond the formal terraces there were parks, such as that at the Kırızlı Yalı at Anadolu Hisar.

Bibliography: A.I. Melling, *Voyage pittoresque de Constantinople et des rives du Bosphore*, Paris 1819; Emel Esin, *An eighteenth-century Yalı*, in *Procs. Second Internat. Congress of Turkish Art*, Naples 1965; G. Goodwin, *A history of Ottoman architecture*, London 1971, index s.v. *yalis*; S.H. Eldem, *Boğazıcı amları*, Istanbul 1979.

(G. GOODWIN)

✓ **YALOWA**, modern Turkish YALOVA, a town and district of Turkey situated on the southern coast of the Sea of Marmara (the town in lat. 40° 40' N., long. 29° 17' E.).

The district occupies the northern edge of the Armutlu peninsula which runs between the Gulf of Izmit to the north and the Gulf of Gemlik to the south, and ends in the Boz Burun cape, in the south-east of the Sea of Marmara. In Antiquity, it was the region of Pituiya, incorporated after 280 B.C. within the kingdom of Bithynia, and like the latter, conquered by Rome in 74 B.C. The settlements of Pitüpolis and Drapenon were created there, as well as thermal

baths established under the protection of Hercules and a shrine to Aesculapius. The Emperor Constantine the Great erected Drapenon into a town called Helenapolis, after his mother's name, she having reconstructed the baths there. The town grew in importance because of its position on the road from Constantinople to Nicaea, and, amongst other visitors, received the Empress Theodora with a suite of 4,000 persons. At the time of the First Crusade, the retreat to Helenapolis of the people's army led by Peter the Hermit and Gauthier Sans Avoir, in face of the Saldjûk Turks, witnessed the death of 25,000 Crusaders. In 1307 the town passed into the hands of Yalwaçoğhlu, one of 'Othmân's [q.v.] lieutenants, and it now took the name of Yalağâbâd, later replaced by that of Yalowa.

In the 19th century, up to 1867, Yalowa was a *kaḏā* of the central *sandjak* of the *wilāyet* of Khudāwendigâr [q.v.] or Bursa. It was then attached to the *wilāyet* of İstanbul, together with the whole of the *sandjak* of Izmid, then in 1888 made into a *mutaşarîflük* directly attached to the Ministry of the Interior. Yalowa was at that time the chef-lieu of a *nâhiye* dependent on the *kaḏā* of Kara Mürsel, with 27 villages and 2,426 houses. The town had ca. 1,025 inhabitants, 500 of them Muslim Turks, 250 Greek Orthodox and 275 Gregorian Armenians.

In 1930, under the Republic, Yalowa was attached, at Atatürk's prompting, to the *il* of İstanbul as an *ilçe* of 496 km² with 36 villages. It had 22,235 inhabitants in 1950, 3,833 in the town and 18,422 in the villages. The town grew rapidly, thanks to its baths and hot springs being much frequented by people from İstanbul, it being a stage on the İstanbul-Bursa route, the place of boarding boats coming from Kabataş on the European shore of the Bosphorus or from Kartal, on the Asiatic shore of the Sea of Marmara, and on the route for road passenger transport connecting with Bursa via Orhangazi and Gemlik. According to the 1990 census, it had 65,823 persons. The rural population, 47,594 in 1990, is engaged in growing cereals, fruit trees (apples and peaches) and vegetables under glass. The towns of Çınarcık to Yalowa's west and Çiftlikköy to its east have also developed bathing facilities and now have municipalities. The *ilçe* of Yalowa, with territories added to it totalling 817 km², in 1995 became an *il*, the population of which reached 163,916 (78,210 in the town of Yalowa and 85,706 in the smaller towns and villages) in 1997. Yalowa and adjacent coastal resorts were severely damaged by the earthquake of 17 August 1999, which killed over 2,500 people in the *il* of Yalowa.

Bibliography: V. Cuiet, *La Turquie d'Asie*, iv, Paris 1894, 318-20, 369-72; art. *Istanbul*, in *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul vi, 3889 ff. (M. BAZIN)

YÂM, the Persian and Arabic transcription of the Mongol term *jam* (*djam*), originally denoting "road, route, direction". In the 13th century, at the time of the creation of the Mongol empire, the term *yâm* also signifies in general the postal service of the Mongol Khāns and sometimes a postal relay. Information regarding this state institution of the Mongols is available from Chinese, Persian, Arabic, Armenian and Western sources (see bibl. in Gazagnadou). The postal relay of the Mongol authorities seems to have been borrowed from the Chinese postal system (*yi*), dating from the time of Çingiz Khān (Waley, 50, 75); it was progressively diffused throughout the empire in tandem with conquests (Gazagnadou, ch. II). The very bureaucratic organisation of the post of the Mongols of China is quite

220427 Yalowa

1001